

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายจรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔ - ๕/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๕/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๘/๒๕๕๑

วันที่ ๑๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๘๗ (๓) หรือไม่

ความเห็น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติที่ใช้บังคับระหว่างคู่ความในคดีแพ่งเพื่อป้องกันมิให้จำเลยกระทำการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สิน หลบหนีการถูกบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาล หรือกระทำการอันมิชอบให้โจทก์ต้องเสียหายมากขึ้นอีกเท่านั้น มิใช่บทกฎหมายที่ใช้จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนเป็นการทั่วไป การบังคับใช้ก็อยู่ในอำนาจวินิจฉัยสั่งการของศาลยุติธรรม โดยมีบทบัญญัติกำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการในการใช้รองรับไว้อย่างรอบคอบรัดกุม ตามมาตรา ๒๕๕ ถึงมาตรา ๒๗๑ ที่สำคัญคือ ศาลจะอนุญาตให้ใช้มาตรการชั่วคราวก่อนพิพากษา ตามมาตรา ๒๕๔ ได้เฉพาะในกรณีที่คำฟ้องของโจทก์มีมูลและมีเหตุเพียงพอ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๕ เท่านั้น ทั้งศาลยังมีดุลพินิจกำกับอยู่อีกชั้นหนึ่งเพื่อให้การใช้มาตรการดังกล่าวอยู่ในกรอบแห่งความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี ตามมาตรา ๒๕๗ อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติในมาตรา ๒๖๑ ถึง มาตรา ๒๖๓ ให้ความคุ้มครองแก่ฝ่ายจำเลยที่จะตอบโต้การใช้มาตรการ ตามมาตรา ๒๕๔ ของฝ่ายโจทก์ได้อย่างเหมาะสม บทบัญญัติมาตรา ๒๕๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหาได้มีเนื้อความขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ ตามที่ระบุนำในคำร้อง แต่ประการใดไม่ โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงหลักการทั่วไปไว้ว่า สิทธิเสรีภาพที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญ หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลและองค์กรอื่น ๆ ของรัฐ จึงมิใช่บทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรานี้ได้ ปราบกฏตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๒ - ๕๗/๒๕๔๗ การที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าการใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ บังคับในคดีตามคำขอของโจทก์ เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ นั้น ย่อมไม่อาจโต้แย้งหรืออ้างได้

๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ บัญญัติว่าการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและกระทำได้เท่าที่จำเป็นจะกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ และบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นจะต้องใช้บังคับได้เป็นการทั่วไป ซึ่งกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มุ่งจะให้หลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยในการตรากฎหมายใด ๆ ก็ตาม สามารถที่จะตัดทอนสิทธิเสรีภาพดังกล่าวได้เฉพาะที่จำเป็นและไม่กระทบสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นเท่านั้น และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจะต้องเป็นกฎหมายที่บังคับได้โดยทั่วไป ไม่มุ่งที่จะใช้เฉพาะกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่ง กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ นั้น เห็นว่า เป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของโจทก์ในคดีแพ่งเป็นการชั่วคราวมิให้ได้รับความเสียหายต่อเนื่อง อันเกิดจากการกระทำที่มีมูลฐานจากการกระทำละเมิดหรือการกระทำต่อไปซึ่งการกระทำที่ผิดกฎหมายของจำเลย โดยเปิดโอกาสให้โจทก์ยื่นคำร้องในระหว่างที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาในคดี กรณีที่ผู้ร้องอ้างว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ นั้น เห็นได้ว่า มาตรา ๒๕๔ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลที่จะใช้เพื่อเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายของโจทก์ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลเป็นระยะเวลาเพียงชั่วคราวเท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น ถึงแม้คำสั่งห้ามดังกล่าวอาจจะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของจำเลยอยู่บ้าง แต่ก็มีได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญโดยสิ้นเชิง ทั้งเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลเพื่อมีคำสั่งใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปในสังคมที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดีแพ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ แต่อย่างใด

๓. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๖ บัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย รัฐไม่อาจจะตรวจ กัก หรือกระทำการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน เว้นแต่จะกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเท่านั้น บทบัญญัตินี้เป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคลซึ่งเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลในสังคม ที่จะทำการติดต่อสื่อสารโดยไม่ถูกกีดกัน แต่ก็มีขอบเขตที่จะต้องเป็นการสื่อสารกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งยังมีข้อยกเว้นในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอยู่อีกด้วย กรณีที่ผู้ร้องอ้างว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๖ นั้น เห็นว่า มาตรา ๒๕๔ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาที่ให้อำนาจศาลมีคำสั่งห้ามผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยในคดีแพ่งกระทำซ้ำหรือกระทำต่อไปซึ่งการกระทำละเมิดที่ถูกฟ้องร้องไว้เป็นการชั่วคราวเท่านั้น ถึงแม้ผลของมาตรา ๒๕๔ ดังกล่าว จะทำให้ผู้ร้องต้องยุติการสื่อสารโดยใช้วิธีการต่าง ๆ อันเป็นสิทธิที่ผู้ร้องอ้างตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๖ แต่สาระสำคัญแห่งสิทธิคือ การสื่อสารระหว่างบุคคลยังมิได้ถูกตัดทอนโดยสิ้นเชิง ผู้ร้องยังคงใช้สิทธิในการสื่อสารในทางที่ชอบด้วยกฎหมายได้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ จึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๖ เช่นกัน

๔. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น แต่การจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวก็อาจกระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ซึ่งเป็นการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานอีกด้านหนึ่งของบุคคลในสังคม ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวเพื่อคุ้มครองและบรรเทาความเดือดร้อนของโจทก์ซึ่งได้รับผลกระทบจากการกระทำที่ผู้ร้องถูกฟ้องว่าเป็นละเมิดโดยตรง ซึ่งสิทธิในการแสดงออกซึ่งความเห็นขั้นพื้นฐานของผู้ร้องยังคงมีอยู่ เพียงแต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องไม่ก่อความเดือดร้อนเสียหายแก่โจทก์ซึ่งผู้ร้องจะต้องให้ความเคารพสิทธิของโจทก์เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕

๕. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ กล่าวถึงเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ บทบัญญัตินี้มีข้อยกเว้น ให้มีกฎหมายจำกัดสิทธิดังกล่าวได้เป็นการเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรานี้ก็เพื่อเป็นหลักประกันเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ก็หาได้มีวัตถุประสงค์หรือเนื้อความที่จะไปจำกัดคุ้มครองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธไม่ คงให้อำนาจศาลที่จะกำหนดวิธีการชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษาเพื่อคุ้มครองโจทก์ตามความจำเป็น และสมควรแก่กรณีเท่านั้น ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ แต่อย่างใด

๖. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ (๓) เป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าว มุ่งที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มิใช่บทบัญญัติให้สิทธิเด็ดขาดแก่บุคคล ทั้งการที่ศาลใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ บังคับแก่คดีก็ได้เป็นอุปสรรคต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ (๓) กล่าวคือ การดำเนินนโยบายของรัฐตามมาตรา ๘๗ (๓) ยังคงมีอยู่มิได้ถูกจำกัด บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ เพียงแต่ให้ศาลมีอำนาจนำวิธีการชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษามาใช้เพื่อคุ้มครองสิทธิของโจทก์ ในคดีนี้เท่านั้น ผู้ร้องยังคงสามารถได้รับประโยชน์จากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ (๓) ได้ตราบใดที่มีได้กระทบต่อสิทธิของโจทก์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ จึงมิได้ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ (๓) แต่ประการใด

ดังนั้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๕ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๘๗ (๓)

นายจรัญ ภักดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ